

ביטול משלחות נוער לפולין בעת מגפת הקורונה

תמצית

עשרות אלפי תלמידי החטיבה העליונה יוצאים מדי שנה למשלחות נוער לפולין במסגרת משלחות משרד החינוך. כשליש מן המשלחות יוצאות בסבב החורף מאמצע פברואר ועד היציאה לחופשת הפסח. עם התפשטות נגיף הקורונה והעלייה בתחלואה במדינות שונות בעולם הודיע משרד החינוך על הפסקת כלל המשלחות המשרדיות לחו"ל בתוכן מסעות לפולין. המשתתפים נדרשו לשלם דמי ביטול בהתאם לחוזה בינם לבין חברת הנסיעות, שעשויים לעמוד על כמחצית או כל עלות הנסיעה – עד כ-4,800 ש"ח. לבקשת חה"כ קטי שטרית ולקראת דיון הוועדה המיוחדת של הכנסת להיערכות מערכת החינוך והחינוך המיוחד, בנושא "תשלומי הורים – החזר לשנה זו, כולל פולין, ותכנון לשנה הבאה" נציג להלן נתונים על המסעות לפולין מטעם משרד החינוך, עלויות מסעות אלה ודמי הביטול הנדרשים מן המשתתפים ופעילות משרד החינוך לקבלת החזר עבור דמי הביטול.

בין הממצאים המרכזיים במסמך:

- ❖ בשנת 2020 היו צפויים לצאת במשלחות נוער לפולין כ-45,000 משתתפים, בתוכם כ-40,000 משתתפים במשלחות מטעם ארגונים ומוסדות ו-5,000 משתתפים במשלחות מטעם משרד החינוך. כל משלחת נוער לפולין היוצאת מטעם מוסד או ארגון בפיקוח משרד החינוך חייבת לקבל את חסותו ואת אישורו של מינהל חברה ונוער במשרד החינוך. במסגרת זאת על הגוף שמוציא משלחות נוער להתקשר עם חברת נסיעות שזכתה במכרז משרד החינוך לעניין זה, המארגנת בעבורו את המשלחת בכפוף להוראות משרד החינוך.
- ❖ משלחות הנוער שהיו צפויות לצאת לפולין בסבב חורף 2020 התקשרו עם חברות שזכו במכרז משרד החינוך משנת 2014. המכרז קבע בין היתר תנאים בנוגע לעלות המשלחת, תנאי תשלום, דמי ביטול וביטוחים. **העלות המקסימלית של המשלחת למשתתף, כפי שנקבעה באמצעות המכרז, עומדת בשנת 2020 על 4,365 ש"ח למשתתף במשלחת ממלכתית משרדית ועד 4,801 ש"ח למשתתף במשלחת ממלכתית מוסדית.**
- ❖ ב-25 בפברואר 2020 יצאה הודעה מטעם משרד החינוך על ביטול כלל משלחות הנוער לפולין בסבב החורף עד לחופשת הפסח תש"ף. על פי נתוני משרד החינוך **בסה"כ בוטלה יציאתן לפולין של 98 משלחות בהן היו צפויים להשתתף 9,187 תלמידים.**
- ❖ משרד החינוך הורה לחברות הנסיעות להחזיר את דמי ההשתתפות לתלמידים בקיזח דמי הביטול בהתאם לתנאי המכרז. גובה החזר תלוי במשך הזמן בין מועד יציאת המשלחת להודעה על הביטול. **על פי נתוני משרד החינוך, כ-30% מן המשתתפים שנסיעתם בוטלה (2,599 משתתפים) יידרשו לשלם את מלוא דמי ההשתתפות במשלחת. כ-40% נוספים המשתתפים (3,661 משתתפים) ישלמו עד 2,430 ש"ח, כמחצית מעלות ההשתתפות במשלחת. סך העלות המשוערת להורים היא כ-21 מיליון ש"ח.**

1. מבוא – משלחות משרד החינוך לפולין

במסגרת פעילות מערכת החינוך להנחלת המשמעויות ההיסטוריות, המוסריות והחינוכיות של אירועי השואה יוצאים מדי שנה עשרות אלפי תלמידי כיתות י"א ו-י"ב לפולין במשלחות נוער של משרד החינוך.

חוזר מנכ"ל משרד החינוך המסדיר את יציאת המשלחות קובע כי כל קבוצת בני נוער מבתי ספר, ממרכזים קהילתיים, מתנועות נוער וממוסדות או מארגונים חינוכיים בפיקוח משרד החינוך המתארגנת ליציאה לפולין חייבת לקבל את חסותו ואת אישורו של מטה משלחות הנוער לפולין במינהל חברה ונוער במשרד החינוך.

המשרד מעניק חסות ואישור ליציאה לפולין בשני מסלולים:

משלחת ממלכתית משרדית המאורגנת על ידי מטה משלחות הנוער לפולין ומיועדת למסגרות קטנות, ייחודיות או מורכבות שאינן יכולות להוציא משלחת באופן עצמאי;

משלחת ממלכתית בית ספרית/מוסדית היוצאת מטעם מוסד חינוכי או ארגון נוער הנמצא בפיקוח משרד החינוך ומתארגנת על ידי בכפוף להנחיות משרד החינוך. ממשלחות מוסדיות מחויבות בקבלת אישור ממטה פולין על מועד המסע, תכניתו וצוות המלווים שלו.¹

להערכת משרד החינוך בשנת 2020 היו מתוכננים לצאת במשלחות נוער לפולין כ- 45,000 בני נוער. בהם כ-40,000 בני נוער המשתתפים במשלחות מוסדיות וכ-5,000 משתתפים במשלחות משרדיות. המשלחות יוצאות לרוב בהתאם לסבבים הבאים:

סבב חורף – החל מאמצע פברואר ועד ליציאה לחופשת הפסח;

סבב קיץ – החל מאמצע יולי ועד ערב ראש השנה;

סבב סתיו – אחרי חג סוכות ועד סוף חופשת חנוכה.²

כלל השירותים הנדרשים במסגרת המשלחות לפולין (לרבות הכנה לנסיעה, טיסה ושירותי קרקע וכד') ניתנים על ידי חברות נסיעות שזכו במכרז משרד החינוך לעניין הוצאת משלחות בני נוער לפולין. משלחות מוסדיות מונחות לבחור בעצמן, מתוך חברות הנסיעה אשר זכו במכרז, את חברת הנסיעה שתארגן עבורם את הטיסה לפולין ואת שירותי הקרקע במקום ולסכם עמה את מחיר הנסיעה לתלמיד ואת יתר פרטי הנסיעה, זאת בכפוף להוראות משרד החינוך בעניין זה כפי שהן מופיעות במכרז משרד החינוך ובחוזר מנכ"ל.³

¹ חוזר מנכ"ל משרד החינוך, [משלחות נוער לפולין](#), א' בסיוון תשע"ט, 4 ביוני 2019

² משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז היקפים משתינים מס' 36/11.2019: ארגון שירותי הטיסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 14 בנובמבר 2019.

³ חוזר מנכ"ל משרד החינוך, [משלחות נוער לפולין](#), א' בסיוון תשע"ט, 4 ביוני 2019

2. מכרז משרד החינוך לזכיינים למשלחות ודמי הביטול שנקבעו במסגרתו

כאמור, כל מוסד חינוכי או ארגון המוציא משלחות נוער לפולין מחוייב באישור משרד החינוך ובהתקשרות עם חברת נסיעות שנבחרה על ידי משרד החינוך במכרז. על פי משרד החינוך, מטרת המכרז לקיים מסע אחיד, העומד בדרישות בסיסיות זהות לכלל תלמידי ישראל במחיר קבוע.⁴

משלחות הנוער שיצאו או היו מתוכננות לצאת לפולין בחודשים הראשונים של שנת 2020 התקשרו עם חברות שנבחרו במכרז משרד החינוך משנת 2014.⁵ במכרז נבחרו תשע חברות נסיעה, שתיים מהן מטפלות גם במשלחות משרדיות.⁶ נציין כי בנובמבר 2019 פרסם משרד החינוך מכרז חדש להתקשרות עם חברות נסיעות לצורך ארגון משלחות נוער לפולין, אך הוא טרם נכנס לתוקף והמכרז משנת 2014 הוארך עד ל-7 באפריל 2020.⁷

במסגרת המכרז נקבעו תנאים מפורטים בנוגע לכלל המרכיבים של המשלחות לפולין: הכנה למשלחת, טיסה, לינה, ארוחות, הסעות, ליווי, תכנית המשלחת, אבטחה, כוח האדם הנדרש מטעם הזכייין וכד'. על פי המכרז המשלחות יצאו בשני מסלולים: מסלול הכולל שהות של 8 ימים ו-7 לילות ומסלול הכולל שהות של 7 ימים ו-6 לילות (בחודשי הקיץ בלבד). התוכנית הבסיסית של המשלחות כוללת ביקורים במחנות השמדה ועבודה, ביקורים באתרים יהודיים ובאתרים פולניים.⁸

העלות המקסימלית של המשלחת למשתתף, כפי שנקבעה באמצעות המכרז, עומדת בשנת 2020 על 4,365 ₪ למשתתף במשלחת ממלכתית משרדית ועד 4,801 ₪ למשתתף במשלחת ממלכתית מוסדית. בכל הנוגע למסע מוסדי צוין כי התשלום יועבר ישירות למשרד הנסיעות הנבחר וכי מדובר במחיר מקסימום. מנהלי המוסדות מונחים לנהל משא ומתן מול החברה שהם מתקשרים עמה להורדת המחיר.⁹ התשלום כולל: עמלת סוכן, כרטיס טיסה, מסי נמל בארץ ובפולין, שירותי קרקע בפולין לרבות: לינה, אוטובוסים, שירותי מדריך מקומי, ארוחות כשרות ומצרכים להכנת ארוחה

⁴ משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז היקפים משתנים מס' 36/11.2019 : ארגון שירותי הטסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 14 בנובמבר 2019.

⁵ משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז (היקפים משתנים) מס' 38/11.2014: ארגון שירותי הטסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 6 בנובמבר 2014.

⁶ [רשימת זכייני המשלחות לפולין](#) באתר מינהל חברה ונוער, משרד החינוך.

⁷ משרד החינוך, מינהל חברה ונוער, עלות המסע לפולין 2020 סבב חורף ודמי ביטול, מכתב למנהלי בתי ספר, 5 בינואר 2020.

⁸ משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז (היקפים משתנים) מס' 38/11.2014: ארגון שירותי הטסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 6 בנובמבר 2014.

⁹ משרד החינוך, מינהל חברה ונוער, עלות המסע לפולין 2020 סבב חורף ודמי ביטול, מכתב למנהלי בתי ספר, 5 בינואר 2020.

למהלך היום, כיסוי ביטוחי, שירותי אבטחה, מדריך ישראלי לכל אוטובוס, כיסוי עלויות כניסה לאתרים שונים ועוד.¹⁰

משרד החינוך והרשויות המקומיות מעניקים מלגות של עד 3,000 ₪ למשתתפים במשלחת לפי קריטריונים כלכליים. תלמידים הזכאים למלגה משלמים את חלקם בעלות המשלחת בהתאם לגובה המלגה שקיבלו ומשרד החינוך משלים את יתר העלות ישירות לחברת הנסיעות לאחר המשלחת. על פי ההוראות בעניין זה, קבלת המלגה מותנית ביציאה למשלחת בפועל.¹¹

בפרק תנאי התשלום של המכרז נקבע כי הסדרי התשלום יתבצעו ישירות בין חברת הנסיעות לבין נציגי בתי הספר המשתתפים. התשלום לחברה יהיה על פי לוח הזמנים הבא:¹²

1. מקדמה 10% - במועד שריון התאריך למסע – עד 60 יום לפני יציאת המשלחת;
2. תשלום שני 15% - עד 30 יום לפני יציאת המשלחת;
3. תשלום שלישי 25% - במועד הנפקת כרטיסי הטיסה (לא יאוחר מ-14 יום לפני הטיסה);
4. תשלום רביעי 25% - 30 יום לאחר חזרת המשלחת מהמסע לארץ;
5. תשלום אחרון 25% - 60 יום ממועד חזרת המשלחת מהמסע לארץ.

כן נקבע במכרז כי במקרה של ביטול או צמצום מספר המשתתפים במשלחת יהיו זכאים המשתתפים במשלחת להחזר דמי ההשתתפות ששלמו בקיזח עלויות הביטול על פי הטבלה הבאה:¹³

¹⁰ משרד החינוך, מינהל חברה ונוער, חוברת הנחיות ארגוניות למנהלים ומחנכים מלווים משלחות ממלכתיות לפולין, 12 במאי 2019.

¹¹ משרד החינוך, מינהל חברה ונוער, [קריטריונים להענקת מלגות לתלמידים המשתתפים במסעות לפולין](#), 27 באוקטובר 2019.

¹² משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז (היקפים משתנים) מס' 38/11.2014: ארגון שירותי הטסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 6 בנובמבר 2014. עמ' 43.

¹³ משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז (היקפים משתנים) מס' 38/11.2014: ארגון שירותי הטסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 6 בנובמבר 2014. עמ' 26. טבלה זאת נקבעה למקרה של ביטול או צמצום 10% או יותר מחברי המשלחת. במקרה של ביטול השתתפותם של פחות מ-10% מחברי המשלחת, נקבעו תנאים מקלים יותר בקשר למועד מתן הודעה: במקרה של מתן הודעה עד 31 ימי עבודה לפני יציאת המשלחת תקיזח עלות המקדמה מהחזר דמי ההשתתפות שהמשתתפים זכאים לו, במקרה של מתן הודעה 30 עד 21 ימי עבודה לפני יציאת המשלחת זכאים המשתתפים להחזר דמי ההשתתפות בקיזח המקדמה ששלמו + 400 ₪ ובמקרה של מתן הודעה 20 עד 14 ימי עבודה לפני יציאת המשלחת זכאים המשתתפים להחזר דמי ההשתתפות בקיזח המקדמה + 800 ₪. אין שינוי לגבי הודעה על ביטול פחות מ-14 יום ממועד יציאת המשלחת.

מועד מתן ההודעה לפני יציאת המשלחת	גובה התשלום
60 ימי עבודה ויותר	10% מעלות ההשתתפות
59-31 ימי עבודה	400 ₪ + 10%
30-14 ימי עבודה	800 ₪ + 10%
13-7 ימי עבודה	1,950 ₪ + 10%
6-0 ימי עבודה	מלוא דמי ההשתתפות

על פי המכרז באחריות חברת הנסיעות לרכוש למשתתפים במשלחת ביטוח נסיעות לחו"ל הכולל שירותי אשפוז וטיפול רפואי המקובלים בביטוחים מסוג זה וכן ביטוח נסיעה והחזר הוצאות נסיעה במקרים רפואיים. בהתאם לכך, במקרה של ביטוח ההשתתפות מסיבות רפואיות, זכאי המשתתף להחזר של מלוא דמי ההשתתפות ששילם כנגד אישור רפואי מתאים.¹⁴

3. ביטול משלחות משרד החינוך לפולין בשל התפשטות נגיף הקורונה

כשליש ממשלחות משרד החינוך לפולין יוצאות בסבב החורף, הנמשך מאמצע פברואר עד היציאה לחופשת פסח.

ב-23 בפברואר 2020, עם התגברות החשש להתפשטות נגיף הקורונה בישראל על ידי ישראלים השבים מחו"ל הנחה מנכ"ל משרד הבריאות את משרד החינוך על השעיית משלחות תלמידים לפולין. על פי נוסח המכתב "היות ונגיף הקורונה הולך ומתפשט בכל רחבי העולם לרבות יבשת אירופה ולמען הזהירות המונעת, נכון בעת הזו להשעות יציאת משלחות תלמידים לפולין עד להתבהרות המצב".¹⁵ בהמשך לכך יצא שר החינוך בהודעה ולפיה משרד החינוך נאלץ לבטל את המסעות לפולין. בשלב ראשון התייחסה ההנחיה למסעות שיצאו בין ה-23 בפברואר ל-4 במרץ 2020.¹⁶

זמן קצר לאחר מכן הודיע משרד החינוך כי על פי הערכת מצב מן ה-25 בפברואר במועצה לביטחון לאומי הוחלט לבטל את כלל הוצאת המשלחות של בני הנוער לפולין בעקבות התפרצות נגיף הקורונה. זאת החל מן ה-5 במרץ ועד סיום סבב החורף לשנת

¹⁴ משרד החינוך, אגף רכש, מכרזים והתקשרויות, מכרז (היקפים משתנים) מס' 38/11.2014: ארגון שירותי הטסה ושירותי קרקע בפולין עבור משלחות תלמידים ובני נוער, 6 בנובמבר 2014. עמ' 39

¹⁵ משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות, השעיית משלחות תלמידים לפולין נוכח התפרצות נגיף הקורונה החדש, מכתב למנכ"ל משרד הבריאות שמואל אבוהב, 23 בפברואר 2020.

¹⁶ שר החינוך, חה"כ רפי פרץ, סרטון, 23 בפברואר 2020.

2020 ב-6 באפריל.¹⁷ נציין כי ימים ספורים קודם לכן, ב-19 בפברואר שלח מינהל חברה ונוער במשרד החינוך מכתב לגורמים המארגנים משלחות נוער לפולין ולפיו נכון למועד כתיבת המכתב המסעות לפולין מתקיימים כרגיל וההחלטה לביטול הנסיעה הנה החלטה אישית וחלים עליה תנאי החוזה ודמי הביטול עליהם הסכימו המזמינים בעת בקשתם להצטרף למסע הבית ספרי לפולין.¹⁸

על פי נתונים שנמסרו ממשרד החינוך, **בסה"כ בוטלה יציאתן לפולין של 98 משלחות בהן היו צפויים להשתתף 9,187 תלמידים**. 2,419 מן התלמידים שהיו אמורים לצאת היו זכאים למלגות מטעם משרד החינוך.¹⁹

נציין כי במועד הביטול המשיכו טיסות סדירות בין ישראל למדינות העולם, בהן פולין, וכי הצו המורה על בידוד בית למשך 14 יום לשבים מחו"ל פורסם ב-8 במרץ (וחל על כל מי שנכנס לישראל בשבועיים שקדמו ליום תחולתו).²⁰

3.1 השלכות ביטול המשלחות

בעקבות עצירת משלחות הנוער לפולין, הורה משרד החינוך לחברות הנסיעות להחזיר את דמי ההשתתפות לתלמידים בקיזוז דמי הביטול בהתאם לתנאי המכרז. על פי המשרד, ההורים כיתר רוכשי חבילות שירותי קרקע וטיסה (ללא קשר למסע לפולין) חתומים על חוזה מול הזכיינים ובהתאם לכך דמי הביטול עומדים בעינם והטענה מי ביטל אינה רלוונטית לגובה דמי הביטול.²¹

כאמור, גובה ההחזר תלוי במשך הזמן בין מועד יציאת המשלחת להודעה על הביטול:

- משתתפים שיציאתם בוטלה שישה ימי עבודה או פחות לפני מועד היציאה אינם זכאים להחזר כלל;
- משתתפים שיציאתם בוטלה שבעה עד 13 ימי עבודה לפני מועד הטיסה נדרשים לשלם את עלות המקדמה (10%) בתוספת 1950 ש"ו ובסה"כ – עד 2,430 ₪;
- משתתפים שיציאתם בוטלה 14 עד 30 ימי עבודה לפני מועד הטיסה המתוכנן נדרשים לשלם את המקדמה בתוספת 800 ₪ ובסה"כ – עד 1280 ₪.

¹⁷ משרד החינוך, אגף בכיר לביטחון, שעת חירום וביטחות סביבתית, עצירת משלחות לפולין בעקבות נגיף הקורונה, מכתב מנהל אגף ביטחון ארצי, אייל פרידמן מירב אל דודי שוקף, מנהל מה"ד מסעות הנוער לפולין, 25 בפברואר 2020.

¹⁸ דודי שוקף, מנהל מה"ד ארצי-המסע לפולין, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, נגיף הקורונה ומסעות לפולין, מכתב, 19 בפברואר 2020.

¹⁹ משרד החינוך, מינהל חברה ונוער, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 17 במאי 2020.

²⁰ צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש)(בידוד בית והוראות שונות)(הוראת שעה), תש"ף-2020.

²¹ כפיר רוטשילד, ס' מנהל מדור – מה"ד משלחות הנוער לפולין, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב אל זכייני מכרז מס' 38/11.2014. נתקבל באמצעות תנועת הנוער העובד והלומד, 17 במאי 2020.

על פי נתוני משרד החינוך, כ-30% מן המשתתפים שנסיעתם בוטלה יידרשו לשלם את מלוא דמי ההשתתפות במשלחת. כ-40% נוספים מן המשתתפים ישלמו עד 2,430 ש"ח, כמחצית מעלות ההשתתפות. העלות המשוערת של ההורים, בניכוי מלגות משרד החינוך בהיקף של כ-2.6 מיליון ש"ח, היא כ-21 מיליון ש"ח.²² להלן פירוט הנתונים:

מועד יציאת המשלחת	מספר ימי עבודה לביטול	גובה התשלום	מספר תלמידים	עלות הורים (מיליוני ₪)
24.2.2020-5.3.2020	עד שישה ימים	מלוא דמי ההשתתפות	2,599	10.6
6.3.2020-19.3.2020	7 עד 13 ימים	עד 2,430 ש"ח	3,661	7.5
20.3.2020-6.4.2020	14 עד 30 ימים	עד 1,280 ש"ח	2,927	2.9
סה"כ			9,187	21.0

נציין כי עשויים להיות הבדלים בין חברות הנסיעה והגורמים המארגנים השונים בכל הנוגע להיקף התשלום של המשתתפים וההחזר שיקבלו.

משרד החינוך, אף כי הוא הגורם המקצועי שביחמתו בוטלו המשלחות, לא הביא בשלב זה להקטנת התשלומים שנדרשים מן המשתתפים. בדיונים בנושא זה בוועדת החינוך של הכנסת מסר ראש מנהל חברה ונוער במשרד החינוך, חגי גרוס, כי המשרד ממתין להנחיה ממשרד האוצר בסוגיית השיפוי עבור ביטול עסקאות בשל משבר נגיף הקורונה וכי ינהג לפי הנחיה זאת. על פי נציגי משרד האוצר בדיונים אלה, הנושא נמצא בבחינה וככלל סוגיית התשלומים עבור פעילויות שונות מטופלת במסגרת החזים הקיימים בין גורמים פרטיים.²³ בסיכום הדיונים קראה הוועדה למצוא פתרון לסוגיה זאת בהקדם האפשרי.

נציין כי הנחיות הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן בהקשר לביטול טיסות, מלונות וחופשות מתייחסות לביטול נסיעות שהזמנו באמצעות עסקת סחר מרחוק בהתאם לחוק הגנת הצרכן (כלומר עד 14 יום ממועד ביצוע העסקה) ואינן נותנות מענה למקרה של המשלחות לפולין שנקבעו ושולמו זמן רב מראש.²⁴

²² משרד החינוך, מינהל חברה ונוער, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 17 במאי 2020.

²³ חגי גרוס, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, אורלי ליימן-עיני, רפרנטית חינוך, אגף תקציבים במשרד האוצר, דיון הוועדה המיוחדת להיערכות מערכת החינוך והחינוך המיוחד, לרבות לשנת הלימודים הבאה בנושא החינוך הבלתי-פורמלי, 6 באפריל 2020, 12 במאי 2020.

²⁴ מדינת ישראל, הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, [הודעת מיוחדת בעניין ביטולי טיסות, מלונות וחופשות \(מוצרי תיירות\) בעקבות וירוס הקורונה](#), 27 בפברואר 2020.

בהעדר סיוע מצד משרד החינוך, פנו חלק מן ההורים למשתתפים למסלול של תביעה משפטית כנגד חברת הנסיעות ומשרד החינוך. בין טענות ההורים הטענה כי ביטול המשלחת לא בוצע על ידם אלא על ידי חברת הנסיעות ומשרד החינוך ומשכך, אין להחיל על מקרה זה את דמי הביטול הקבועים במכרז, המתייחסים למקרה שבו תלמיד ביטל נסיעתו מסיבות אישיות.²⁵ עמדת ההורים נתמכה על ידי מנכ"ל המועצה הישראלית לצרכנות שבמכתב אל מנכ"ל משרד החינוך ציין כי לעמדת המועצה תנאי החוזה הקיימים כיום לפיהם ההורים הם שיישאו בעלויות דמי הביטול של המסעות לא חלים במקרה של סיכול והם מצפים ממשרד החינוך להודיע להורים מיידית על האופן בו יוחזרו הכספים.²⁶

כ-600 עד 750 מבין המשתתפים שנסיעתם בוטלה היו צפויים לצאת במסגרת משלחות של תנועות נוער וארגוני נוער, בהן תנועת השומר הצעיר, הנוער העובד והלומד, המחנות העולים וארגון נוע"ם. מגופים אלה נמסר כי אף שרוב ההורים זכאים להחזר חלקי עבור דמי השתתפותם, יש הורים שמסרבים בשלב זה לקבל את ההחזר מחשש שאם יסתפקו בהחזר חלקי לא יוכלו לטעון בהמשך להחזר מלא. נטען כי התנועות פועלות לסייע במימון ההשתתפות לחניכים הנזקקים לכך, על מנת לאפשר לכלל החניכים המעוניינים לצאת למסע. ההנחיות הנוכחיות לפיהן דמי הביטול תלויים בעלות המלאה של המסע, ללא התייחסות לתשלום בפועל ששילם החניך לאחר קיזוז המלגות, פוגעות בתלמידים החלשים ביותר. נוסף על כך, לביטול המשלחת השלכות גם על הגופים המארגנים שהוציאו הוצאות רבות לקראת המסע.²⁷

²⁵ תובענה ייצוגית לפי חוק הגנת הצרכן, בן ארי נ' אקדמי טרוול בע"מ, ת"צ 13694-04-20. עוה"ד יוסף-חי אביעזי, טיוטת בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית.

²⁶ [המועצה הישראלית לצרכנות אל משרד החינוך: להחזיר להורים את מלוא כספם עבור המסע לפולין שבוטל](#), הודעה לתקשורת, 19 באפריל 2020.

²⁷ צחי פייס, גזבר, הנוער העובד והלומד, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 17 במאי 2020, רונית שניר, מזכ"ל, השומר הצעיר, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 17 במאי 2020.